

MOSS KOMMUNE PLAN, MILJØ OG TEKNIKK
Postboks 175
1501 Moss

Saksbehandler:
Marte Rosnes

Inspeksjonsrapport

Inspeksjon ved Moss avløpsnett og Rygge avløpsnett i Fuglevik avløpsanlegg, Moss avløpsnett i Kambo avløpsanlegg Kontrollnummer: 2020.024.I.FMOV

Kontaktpersoner ved inspeksjonen:

Fra virksomheten:
Elisabeth S. Mæhlum

Fra Fylkesmannen i Oslo og Viken:
Marte Rosnes

Andre deltagere fra virksomheten:
Rikke Wallum
Alexander Rådal

Andre deltagere fra Fylkesmannen i Oslo og Viken:
Anette Strømme

Resultater fra inspeksjonen

Denne rapporten omhandler resultatet fra inspeksjon ved Moss avløpsnett og Rygge avløpsnett til Fuglevik avløpsanlegg, Moss avløpsnett til Kambo avløpsanlegg den 12. oktober 2020. Rapporten er å anse som endelig dersom vi ikke får tilbakemelding om faktiske feil innen to uker etter at rapporten er mottatt.

Fylkesmannen i Oslo og Viken avdekket 5 avvik og ga 1 anmerkning under inspeksjonen. Fylkesmannen ser alvorlig på avvik 1 fordi dette er et gjentakende avvik.

Avvik:

- Moss kommune har ikke tilstrekkelig oversikt over sine overløp
- Moss kommune sin miljørisikovurdering er mangelfull
- Moss kommune mangler oppdaterte styringsdokumenter for avløp
- Moss kommune har ikke tilstrekkelig samordning med MOVAR IKS
- Moss kommune sin overvåking av resipienter er mangelfull

Anmerkninger:

- Moss kommune sitt avvikssystem kan forbedres med tanke på ytre miljø

Avvik og anmerkninger er nærmere beskrevet fra side 5 og utover i rapporten.

Oppfølgingen etter inspeksjonen er nærmere beskrevet på side 3.

Elektronisk dokumentert godkjenning, uten underskrift

27.10.2020	Marte Rosnes	Hilde S. Skålevåg
dato	kontrollør	seksjonssjef

Fylkesmannen i Oslo og Viken

1. Informasjon om den kontrollerte virksomheten

Ansvarlig enhet

Navn: MOSS KOMMUNE PLAN, MILJØ OG TEKNIKK	
Organisasjonsnr.: 974579111	Eies av: 920817521
Bransjenr. (NACE-kode): 84.130 - Offentlig administrasjon tilknyttet næringsvirksomhet og arbeidsmarked	

Kontrollert enhet

Navn: Rygge avløpsnett i Fuglevik avløpsanlegg Moss avløpsnett i Fuglevik avløpsanlegg Moss avløpsnett i Kambo avløpsanlegg	Anleggsnr.: 3002.0153.02
Kommune: Moss	Fylke: Viken
Anleggsaktivitet: Offentlig avløpsnett	
Tillatelse gitt: 03.04.2008, 03.04.2008 og 09.09.2008	Sist endret:

2. Bakgrunn for inspeksjonen

Inspeksjonen ble gjennomført for å kontrollere om gjeldende krav fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven overholdes. Inspeksjonen er en del av Fylkesmannens risikobaserte industritilsyn for i år.

Tilsynet ble gjennomført i medhold av forurensningsloven § 48.

Inspeksjonstema

- Internkontroll
- Overløp
- Prosess og renseutstyr
- Planer og styringsdokumenter
- Utslipp til vann
- Egenkontrollrapport- og årsrapport

Rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under inspeksjonen og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner

Avvik: Manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Anmerkning: Et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

Andre forhold: Saker som framkom under inspeksjonen og som det kan være nyttig for virksomheten og saksbehandlere å kjenne til. Her kan også inngå kommentarer til tema som ble tatt opp under inspeksjonen, men der det ikke ble gitt avvik eller anmerkninger.

3. Oppfølging etter inspeksjonen

Moss kommune plikter snarest å rette opp de avvik som er beskrevet i denne rapporten. For at Fylkesmannen skal kunne avslutte saken, må Moss kommune innen 1. januar 2021 sende en skriftlig redegjørelse som viser hvordan avvikene som ble avdekket skal rettes opp.

Vi ber om at dere stiler svarbrevet eller e-post (fmovpost@fylkesmannen.no) til Fylkesmannen i Oslo og Viken v/Marte Rosnes.

4. Varsel om tvangsmulkt for retting av avvik

Fylkesmannen varslers herved at vi vil fatte vedtak om tvangsmulkt (*jf. forurensningsloven § 73*) dersom vi ikke har mottatt en skriftlig redegjørelse som forklarer hvordan avvikene skal rettes innen 1. januar 2021. Tvangsmulkten vil påløpe dersom vi ikke har mottatt en slik redegjørelse innen 3 uker etter at vedtaket om tvangsmulkt ble fattet.

En eventuell tvangsmulkt vil være et engangsbeløp på kr 100 000,-.

Dere har anledning til å kommentere dette varselet. Eventuelle kommentarer må sendes til Fylkesmannen i Oslo og Viken innen to uker etter at denne rapporten er mottatt.

5. Vedtak om gebyr

Vi viser til varsel og informasjon om gebyrplikt som ble gitt til virksomheten den 15. september 2020. Virksomheter skal betale gebyr for kontroll utført av Fylkesmannen i samsvar med § 39-3 i forurensningsforskriften. Gebyret skal dekke kostnader med forberedelser, gjennomføring og oppfølging av kontrollen. Gebyrsatser for kontroll av virksomheter etter forurensningsloven er fastsatt i forurensningsforskriften §§ 39-7.

På bakgrunn av medgått og forventet ressursbruk vil Moss kommune bli ilagt et gebyr på kr 26 700,- for inspeksjonen, jf. forurensningsforskriften § 39-7. Dette tilsvarer gebyrsats 2 for tilsyn av inntil en dags varighet. Virksomheten vil få tilsendt en faktura fra Miljødirektoratet for innbetaling til statskassen. Vi viser forøverig til forurensningsforskriftens kapittel 39 for ytterligere informasjon om innkreving av gebyr til statskassen.

Klageadgang

Vedtaket om gebyr kan påklages til Miljødirektoratet innen 3 uker, jf. §§ 28 og 29 i forvaltningsloven. Eventuell klage bør være skriftlig begrunnet og adressert til Miljødirektoratet, men sendes via Fylkesmannen i Oslo og Viken. Fylkesmannen vil vurdere endring av vedtaket eller sende saken videre til Miljødirektoratet for endelig vedtak. En eventuell klage vil ikke få oppsettende virkning, og gebyret som er fastsett ovenfor må betales inn. Dersom Miljødirektoratet tar klagen til følge, vil for mye innbetalt beløp bli refundert.

6. Innsyn

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via postjournalen til Fylkesmannen i Oslo og Viken (jf. offentleglova).

7. Avvik

Vi fant følgende avvik under inspeksjonen:

Avvik 1

Moss kommune har ikke tilstrekkelig oversikt over sine overløp

Avvik fra:

Utslippstillatelsene for kommunalt avløpsvann for Moss og Rygge avløpsnett til Fuglevik og Kambo RA, datert 03.04.2008, 03.04.2008 og 09.09.2008 (tillatelsene) punkt 3.4 *Overløp*

Kommentarer:

Tillatelsen krever at driftsoverløp med utslipp til ferskvannsforekomster i gamle Moss kommune, skulle vært faset ut innen 2013. Det er ikke tillatt med driftsoverløp på Moss kommunes ledningsnett til Kambo RA. Det er heller ikke tillatt med driftsoverløp i nedbørsfeltet til vestre Vansjø, og alle driftsoverløp i gamle Rygge kommune skal være faset ut innen utgangen av 2031.

Alle driftsoverløp og nødoverløp skal minst registrere overløpstid og kommunen skal etter beste evne beregne utslipp via overløp.

Moss kommune kunne under tilsynet ikke vise til en fullstendig oversikt over overløp i kommunen eller plan for å fjerne alle driftsoverløp innen 2031. Moss kommune kunne heller ikke under tilsynet dokumentere at alle driftsoverløp og nødoverløp registreres og at disse blir mengdeberegnet.

Avvik 2

Moss kommune sin miljørisikovurdering er mangelfull

Avvik fra:

Forskrift om systematisk helse, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) § 5, punkt 6

Kommentarer:

Moss kommune skal ha et internkontrollsystem, herunder en risikovurdering med tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene.

Moss og tidligere Rygge kommune har begge risikovurderinger fra før kommunene ble slått sammen. Under tilsynet ble miljørisikovurderingen fra 2017 til tidligere Moss kommune vist frem, men denne var ikke dekkende for alle forhold knyttet til ytre miljø i dag.

Risikovurderingene omfattet ikke påvirkningen fra drift av ledningsnett på MOVAR IKS sine rensesanlegg. Det er ikke gjort en ny miljørisikovurdering etter sammenslåingen av kommunene Moss og Rygge. Alle relevante forhold skal være med i en miljørisikovurdering, for eksempel: overløp, fare for å ikke nå mål i vannforskriften, manglende overholdelse av krav i tillatelsen, påslipp til kommunalt nett og klimaendringer.

Moss kommune hadde en handlingsplan for oppfølging av tiltak som var foreslått i miljørisikovurderingen, men denne har ikke vært revidert siden 2017.

Avvik 3

Moss kommune mangler oppdaterte styringsdokumenter for avløp

Avvik fra:

Tillatelsene punkt 3.3 *avløpsnett*

Kommentarer:

Tillatelsene krever at avløpsnett skal, uten at det medfører uforholdsmessig store kostnader, dimensjoneres, bygges, drives og vedlikeholdes med utgangspunkt i den beste tilgjengelige teknologi og fagkunnskap, særlig med hensyn til avløpsvannets mengde og egenskaper, forebygging av lekkasjer og begrenning av forurensning av resipienten som følge av overløp. Kommunen skal legge til grunn anerkjente metoder som beslutningsgrunnlag for rehabilitering av avløpsnett. Kommunen skal ha oversikt over eventuelle lekkasjer av betydning.

Kommunen skal sette konkrete mål for driften av avløpsnett og kunne dokumentere en faglig vurdering av hvilken betydning kravet om bruk av beste tilgjengelige teknologi og fagkunnskap får for kommunes eget nett.

På basis av miljørisikoanalysen skal kommunen om nødvendig iverksette risikoreduserende tiltak. Både sannsynlighetsreduserende og konsekvensreduserende tiltak skal vurderes. Kommunen skal ha en oppdatert oversikt over de forebyggende tiltakene.

Under tilsynet kunne ikke kommunen vise at kravene i utslippstillatelsene er fulgt opp. Både Moss og Rygge kommune har hovedplaner for avløp fra før kommunesammenslåingen, men disse er ikke oppdatert og er ikke dekkende for dagens drift. Det kunne under tilsynet ikke svares på om hovedmål og delmål i de gamle hovedplanene var oppnådd. Moss kommune har meldt seg inn i Norsk Vann sitt benchmarkingsprogram bedreVANN. Programmets evaluering av fornyelse av ledningsnett for 2019 viste at denne var under 1 %, noe programmet ikke regner som bærekraftig. Kommunen informerte under tilsynet om at det jobbes mye med å komme med innspill om avløp og overvannshåndtering til nye kommunale planer. Uten en langsiktig helhetlig plan for kommunens avløpssystem, basert på fremtidig befolkningsvekst og miljørisikovurdering med tilhørende handlingsplaner, vil ikke kommunen kunne drifte i tråd med tillatelsene.

Avvik 4

Moss kommune har ikke tilstrekkelig samordning med MOVAR IKS

Avvik fra:

Forurensningsloven §24

Tillatelsene punkt 2.5 *Internkontroll*

Kommentarer:

Kommunen er ansvarlig for drift og vedlikehold av avløpsanlegg som helt eller delvis eies av kommunen. Dersom partene i det interkommunale samarbeidet ikke selv har pekt ut den ansvarlige for at internkontrollaktivitetene blir tilstrekkelig samordnet, jf internkontrollforskriften § 6, skal MOVAR IKS påse slik samordning.

Moss kommune fører i dag alt avløpsvann til MOVAR IKS sine avløpsanlegg på Kambo og Fuglevik. Moss kommune er største eier i MOVAR IKS med over 60 %. Under tilsynet kom det frem at Moss kommune ikke har vært med å utforme søknad om ny utslippstillatelse til utslipp fra Moss tettbebyggelse sendt inn av MOVAR IKS, og at befolkningsprognoser og valg av teknologi for utslippet fra Fuglevik ikke har vært diskutert i felles fora. Representanter fra kommunen kunne ikke under tilsynet vise til rutiner for gjennomgang av årsrapporter fra drift av MOVAR IKS sine rensesanlegg, og hadde lite kjennskap til driften og tilstanden på disse.

Samordning av det totale avløpssystemet er avgjørende for å sikre at Moss kommune har tilstrekkelig samfunnskritisk infrastruktur.

Avvik 5

Moss kommune sin overvåking av resipienter er mangelfull

Avvik fra:

Tillatelsene punkt 12.1 *Lokal overvåking i tilknytning til utslippspunkter*

Kommentarer:

Moss kommune skal sørge for overvåking av lokale effekter av utslippene i tilknytning til alle nødoverløp og andre punkter med kjent risiko for utslipp. Overvåkingen skal skje i henhold til et dokumentert program.

Under tilsynet kom det frem at overvåkingsprogrammet for kommunen ikke inkluderer gamle Rygge kommune. Det var også noe uklart om overvåkingsprogrammet er dekkende for å fange opp alle punkter med kjent risiko for utslipp.

8. Anmerkninger

Følgende forhold ble anmerket under inspeksjonen:

Anmerkning 1

Moss kommune sitt avvikssystem kan forbedres med tanke på ytre miljø

Kommentarer:

Kommunen har et avvikssystem for registrering og oppfølging av avvik. Det føres avvik, men det er ikke mulig å filtrere for avvik knyttet til avløpssystemet. Kommunen kan med fordel etablere en bedre sammenstilling av avvik knyttet til ytre miljø og avløp, og bruke avvikssystemene i større grad også for slike hendelser.

9. Andre forhold

Gamle Moss og Rygge kommune ble slått sammen til én kommune 01.01.2020. Den nye kommunen fikk navnet Moss kommune.

Moss kommune må vurdere om kommunens tre tillatelser til drift av avløpsanlegg er dekkende for dagens avløpssituasjon. Tillatelsene er over 10 år gamle, og MOVAR IKS er i ferd med å gjøre større endringer på renseanleggene Fuglevik og Kambo. Det er forventet at kommunen må gjøre vesentlige utbedringer på avløpsnettet og dagens tillatelser vil kanskje ikke være dekkende for kommunens virksomhet fremover.

Avløp er en samfunnskritisk infrastruktur som skal være på plass ved all nybygging og utvikling i kommunen. Fylkesmannen anbefaler Moss kommune å kontrollere at kommunen har tilstrekkelig med personalressurser til å håndtere forholdene avdekket under tilsynet og som er omtalt i denne rapporten.

10. Dokumentunderlag

Lovgrunnlaget for inspeksjonen var:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) med underliggende forskrifter
- Forskrift om begrensnig av forurensning (forurensningsforskriften)
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven fra Fylkesmannen